

Мацелюх Іванна Андріївна

*доктор юридичних наук,
доцент кафедри історії права та держави юридичного факультету
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Мацелюх Іванна Андреевна

*доктор юридических наук,
доцент кафедры истории права и государства юридического факультета
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко*

Matselyukh Ivanna

*Doctor of Law, Associate Professor of the
Department of History of Law and State
Faculty of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Бабич Яна Сергіївна

*магістр права,
молодший науковий співробітник юридичного факультету
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

Бабич Яна Сергеевна

*магистр права,
младший научный сотрудник юридического факультета
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко*

Babych Yana

*Master of Law, Junior Researcher
Faculty of Law
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

DOI: 10.25313/2520-2308-2020-7-6176

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ БОРЖНИКА ЯК СТОРОНИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ДОЛЖНИКА КАК СТОРОНЫ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА

RIGHTS AND OBLIGATIONS OF THE DEBTOR AS A PARTY TO THE EXECUTIVE PROCEEDINGS

Анотація. У статті проаналізовано комплекс прав та обов'язків боржника у виконавчому провадженні, окреслено проблеми їх реалізації в Україні. З'ясовано факти недосконалого нормативного забезпечення юридичних гарантій захисту прав боржника у виконавчому провадженні. Акцентовано увагу на порушеннях принципів верховенства права, співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішенням, задля забезпечення матеріальних та процесуальних прав як боржника, так і стягувача, рівності сторін виконавчого процесу, особистого волевиявлення.

Розглянуто українську судову практику, яка вказує на основні види зловживання боржником своїм правовим статусом, з метою ухилення від виконання рішення. Окреслено окремі, прямо не заборонені законом способи приховування майна боржником. Констатовано відсутність механізму юридичного реагування та наявність прогалин у законодавстві, які створюють можливості для боржника умисно уникати виконання рішень суду чи інших органів. Розглянуто проблеми

щодо неможливості боржника оскаржувати рішення, дії або бездіяльність державного виконавця у адміністративному порядку, відсутності механізму захисту та відновлення права боржника у разі зловживання, неправомірних дій з боку державного чи приватного виконавця. Запропоновано способи їх вирішення шляхом внесення змін у законодавство. Особливу увагу приділено інституту мирової угоди у виконавчому провадженні. Досліджено процедуру укладання та порядок виконання, встановлення її правових меж тощо. Доведено необхідність перегляду положень національного законодавства щодо мирової угоди, їх удосконалення та доповнення. Проаналізовано випадки застосування адміністративної та кримінальної відповідальності до боржника, у разі невиконання рішення суду або рішення іншого органу. Розглянуто норми законодавства та думки вітчизняних науковців щодо обмеження боржника у пересуванні в середині країни та виїзду за кордон, а також інші види обмежень. Констатовано, що досвід іноземних країн, європейська практика демонструють факти застосування аналогічних положень законодавства.

Ключові слова: виконавче провадження, сторони виконавчого провадження, боржник, процесуальні права та обов'язки, правовий статус.

Анотация. В статье проанализирован комплекс прав и обязанностей должника в исполнительном производстве, обозначены проблемы их реализации в Украине. Выявлены факты несовершенного нормативного обеспечения юридических гарантий защиты прав должника в исполнительном производстве. Акцентируется внимание на нарушениях принципов верховенства права, соразмерности мер принудительного исполнения решений и объема требований по решению, для обеспечения материальных и процессуальных прав как должника, так и взыскателя, равенства сторон исполнительного процесса, личного волеизъявления.

Рассмотрена украинская судебная практика, которая указывает на основные виды злоупотребления должником своему правовому статусу, с целью уклонения от исполнения решения. Определены отдельные, прямо не запрещенные законом способы сокрытия имущества должником. Констатируется отсутствие механизма юридического реагирования и наличие пробелов в законодательстве, которые создают возможности для должника умышленно избежать выполнения решений суда или иных органов. Рассмотрены проблемы по невозможности должника обжаловать решения, действия или бездействие государственного исполнителя в административном порядке, отсутствия механизма защиты и восстановления права должника в случае злоупотребления, неправомерных действий со стороны государственного или частного исполнителя. Предложены способы их решения путем внесения изменений в законодательство. Особое внимание уделено институту мирового соглашения в исполнительном производстве. Исследована процедура заключения и порядок исполнения, установление ее правовых границ и тому подобное. Доказана необходимость пересмотра положений национального законодательства по мировому соглашению, их усовершенствование и дополнение. Проанализированы случаи применения административной и уголовной ответственности к должнику в случае невыполнения решения суда или решения другого органа. Рассмотрены нормы законодательства и мысли отечественных ученых по ограничению должника в передвижении внутри страны и выезда за границу, а также другие виды ограничений. Констатируется, что опыт зарубежных стран, европейская практика показывают факты применения аналогичных положений законодательства.

Ключевые слова: исполнительное производство, стороны исполнительного производства, должник, процессуальные права и обязанности, правовой статус.

Summary. The article analyzes the complex of rights and obligations of the debtor in enforcement proceedings, outlines the problems of their implementation in Ukraine. The facts of imperfect normative provision of legal guarantees for protection of the debtor's rights in enforcement proceedings have been clarified. Emphasis is placed on violations of the principles of the rule of law, the proportionality of enforcement measures and the scope of the requirements of the decision, to ensure the substantive and procedural rights of both the debtor and the debt collector, equality of the parties, personal expression of will.

The Ukrainian judicial practice is considered, which indicates the main types of abuse of the debtor's legal status, in order to evade the decision. Certain ways of concealing property by the debtor, which are not directly prohibited by law, are outlined. The lack of a mechanism for legal response and the presence of gaps in the legislation, which create opportunities for the debtor to intentionally avoid the execution of court decisions or decisions of other bodies. Problems concerning the inability of the debtor to appeal against decisions, actions or omissions of the state executor in administrative order, lack of mechanism to protect and restore the debtor's right in case of abuse, illegal actions by public or private executor were considered. Ways to solve them by amending the legislation are proposed. Particular attention is paid to the institution of amicable settlement in enforcement proceedings. The procedure of conclusion and the order of execution, establishment of its legal limits, etc. are investigated. The necessity of revision of provisions of the national legislation concerning the amicable agreement, their improvement and addition is proved. Cases of application of administrative and criminal liability to the debtor, in case of non-compliance with a court decision or a decision of another body are analyzed. The norms of the legislation and the position of domestic scientists

on the restriction of the debtor in the movement within the country and travel abroad, as well as other types of restrictions are considered. It is investigated that the experience of foreign countries, European practice demonstrate the facts of application of similar provisions of the legislation.

Key words: *enforcement proceedings, parties of enforcement proceedings, debtor, procedural rights and obligations, legal status.*

Постановка проблеми. Виконавче провадження ґрунтується на засадах верховенства права, справедливості, неупередженості, об'єктивності та на загально-правових принципах. Їх дотримання можливе за умов забезпечення належного правового статусу усіх сторін процесу. Зокрема, боржник має комплекс прав, обов'язків та гарантій, які передбачені Конституцією України від 28.06.1996, Законом України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016, «Цивільним процесуальним кодексом України» від 18.03.2004 та іншими нормативно-правовими актами. Однак, означена нормативна база містить ряд колізій, які потребують окремого вивчення задля свого удосконалення. Відповідні зміни повинні мати комплексний характер, ґрунтуватися на пропозиціях науковців, враховувати судову практику.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі правового статусу боржника, як сторони виконавчого провадження, приділяється значна увага вчених-юристів. У своїх розвідках так чи інакше означене питання аналізували такі вітчизняні дослідники: Фурса С. Я. [1], Фурса І. Є. [2], Малярчук Л. С. [3], Щербак С. В. [4], Вінциславська М. В. [5], Шевчук К. П. [6], Авторгов А. М. [7], Спасибо-Фатєєва І. В. [8], Кучер Т. М. [9] та інші.

Мета та завдання. Означена розвідка присвячена з'ясуванню правового статусу боржника, вивченню комплексу його прав та обов'язків як сторони виконавчого процесу з метою виявлення прогалин у вітчизняному законодавстві, що порушують загально-правові принципи, створюють умови для уникнення виконання боржником судового рішення, а також для формування пропозицій, які можуть покращити існуюче вітчизняне нормативне поле. Для реалізації означеної мети вбачаємо за доцільне проаналізувати вітчизняне законодавство, яке регулює питання правового статусу боржника у виконавчому процесі, вивчити наявну судову практику, простежити за позитивним досвідом європейських країн.

Виклад основного матеріалу. У виконавчому провадженні сторони мають значну кількість прав, що дозволяють їм захищати свої інтереси. Так, боржник, як сторона виконавчого процесу, має право заявити відвід виконавцю у будь-який час до закінчення виконавчого процесу (ст. 23 Закону України

«Про виконавче провадження»); звертатися до суду або до іншого органу (посадової особи), який видав виконавчий документ, із заявою про роз'яснення його змісту (ст. 31 Закону України «Про виконавче провадження»); спрямовувати заяву до суду про відстрочку або розстрочку виконання рішення, про встановлення або зміну способу і порядку його виконання (ст. 33 Закону України «Про виконавче провадження»); бути повідомленим про результати визначення вартості чи оцінки майна боржника, а також оскаржити такі результати у судовому порядку в 10-денний строк з дня отримання відповідного повідомлення (ст. 57 Закону України «Про виконавче провадження») тощо [10].

Важливою гарантією захисту прав боржника є заборона звернення стягнення на певний вид майна, яке передбачено Додатком до Закону України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 (далі Додаток) [11]. До даного переліку належать: побутові предмети, посуд, взуття, одяг, запаси питної води та їжі. Важливо враховувати, що Додаток також забороняє звертати стягнення на єдиний холодильник, телевізор, комп'ютер на сім'ю, один мобільний телефон на кожну особу, а також на єдине джерело доходу та інші предмети першої необхідності.

При здійсненні виконавчого провадження важливим є дотримання еквіваленту між сумою боргу та ціною предмету стягнення. Рішенням Києво-Святошинського районного суду міста Києва від 10.05.2019 р. у справі № 369/10434/18 було скасовано постанову державного виконавця про арешт автомобіля боржника, який зареєстрований ФОП і його єдине джерело доходу. Власник автомобіля надавав послуги перевезення, працюючи таксистом. Суд у даній справі констатував порушення принципу співмірності, адже боргове стягнення було у розмірі 20 000 гривень, а оціночна вартість виставленого на продаж транспортного засобу — 195 000 гривень [12].

Окрім того, статтею 73 Закону України «Про виконавче провадження» передбачений перелік коштів, на які звернення стягнення не може бути здійснено [10]. До них належать соціальні виплати, компенсації. На сьогоднішній день європейське законодавство також містить норми, що фіксують недоторканість певного виду майна, грошових коштів, які необхідні для біологічного, соціального

проживання особи та членів її сім'ї. Зокрема, Рекомендація № Rec (2003) 17 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про примусове виконання» вказує, що мають захищатися основні доходи і майно боржника, наприклад, основний засіб отримання доходів, соціальна допомога, кошти на медичне лікування, ліки тощо [13].

Спираючись на природно-правові концепції, ми поділяємо доцільність нормативного забезпечення юридичних гарантій захисту прав і інтересів боржника, адже, подекуди ними є малозабезпечені особи. Однак, сучасна юридична практика, що відображає, в тому числі реалії сьогодення, вказує на існуючі у даній сфері проблеми. Вони продиктовані випадками зловживання боржника, йдеться про випадки, коли він, отримуючи належну заробітну плату на банківську картку, одразу перераховує кошти на сім-карти мобільних телефонів, що унеможливорює звернення стягнення.

Акцентовано про права учасників виконавчого провадження йдеться в статті 19 Закону України «Про виконавче провадження». Вона передбачає: право сторін виконавчого провадження ознайомлюватися з матеріалами виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії, заявляти відводи, право доступу до автоматизованої системи виконавчого провадження, право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність виконавця [10]. У розвиток даного припису законодавство передбачає можливість оскаржувати рішення, дії або бездіяльність державного виконавця як в судовому, так і в адміністративному порядку.

Оскарження в адміністративному порядку відбувається шляхом подання скарги до безпосереднього начальника відділу, якому підпорядкований державний виконавець. Закон України «Про виконавче провадження» обмежує коло осіб, які мають право оскаржити дії або бездіяльність державного виконавця. Подати письмову скаргу може лише стягувач та інші учасники виконавчого процесу, окрім боржника. Останній такого права позбавлений, тому захищати свої права, які були порушені в результаті дії або бездіяльності державного виконавця, можна лише в судовому порядку.

Із цього приводу ряд науковців висловилися критично на адресу змісту норми закону. Так, вітчизняна дослідниця С. В. Щербак наголосила на тому, що позбавлення боржника такої можливості призводить до звуження його процесуальних прав, оскільки процедура оскарження в адміністративному порядку є більш спрощеною, доступною та швидкою [4]. Ми цілком підтримуємо дану пропозицію, наголошуючи, що в такий спосіб порушується

природно-правовий принцип рівності, який в тому числі повинний існувати і в виконавчому процесі. Отже, слід надати право боржнику в адміністративному порядку оскаржувати рішення, дії або бездіяльність державного виконавця.

Оскарження рішень приватних виконавців відбувається відповідно до статті 34 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Вона передбачає право особи звернутися із письмовою скаргою щодо рішень, дій або бездіяльності приватного виконавця до Міністерства юстиції України, яке, в свою чергу, має здійснити позапланову перевірку [14]. Якщо в результаті перевірки будуть виявлені факти порушення правил професійної етики, невиконання або неналежне виконання обов'язків, розголошення професійної таємниці, то приватного виконавця може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності. Проте, факт притягнення до означеного виду відповідальності приватних виконавців та, навіть, застосування дисциплінарного стягнення не відновлює і не захищає прав боржника, які були порушені в результаті його дії або бездіяльності. У даному випадку вона настає як наслідок за зловживання приватним виконавцем своїх повноважень. Проте, відновлюваної функції вона не виконує. У зв'язку з цим, можемо говорити лише про припинення правопорушення приватного виконавця, однак не про відновлення права боржника.

Ще одне спеціальне право закріплене частиною 2 статті 19 Закону України «Про виконавче провадження». Вона передбачає можливість укласти мирову угоду. Означена норма є досить важливою, адже дозволяє сторонам виконавчого провадження швидко, ефективно та вигідно вирішити питання на компромісній, договірній основі. При цьому слід враховувати, що процедура укладення та затвердження мирової угоди міститься в статті 434 Цивільного Процесуального Кодексу України.

За своїм змістом мирова угода — це договірні відносини між сторонами про умови завершення виконавчого провадження, яка надалі потребує затвердження ухвалою суду. Це може відбутися на будь-якому етапі процесу як з ініціативи як боржника, так і стягувача [15, с. 120]. У ній мають бути вирішені питання матеріального права, визначатися права та обов'язки стягувача і боржника, вирішуватися предмет позову В такий спосіб сторони йдуть на взаємні поступки [16, с. 576].

Однак в процесі укладання мирової угоди виникає значна кількість проблем, які донині не врегульовані законодавством. Акцентовано їм приділила увагу українська дослідниця С. С. Бичкова. Вона

вказує на відсутність регламентації ознак мирової угоди, вимог щодо супровідних документів, додаткових підстав відмови у затвердженні відповідної угоди судом. Разом з тим, у законодавстві відсутні чіткі норми, які б регламентували порядок складання проекту мирової угоди, закріплювали роль виконавця в даній процедурі, встановлювали її правові межі, фіксували порядок виконання тощо [17, с. 113].

Таким чином, враховуючи актуальність та важливість розвитку інституту мирової угоди у виконавчому провадженні, поширену європейську практику його застосування, вважаємо за доцільне не лише удосконалити вітчизняну законодавчу базу, усунувши вказані прогалини, а й доповнити Закон України «Про виконавче провадження» нормами щодо порядку та процедури укладення мирової угоди.

Окрім гарантованих законодавством прав, на боржника покладається ряд обов'язків. Вважається, що в виконавчому провадженні, в більшості випадків, боржник є особою зобов'язаною. Головним обов'язком боржника є виконання вимог, зазначених у виконавчому документі. Найбільша кількість вимог виражається у вигляді стягнення грошових коштів. Відзначимо, що однією з головних і основних причин несвоєчасного виконання судових актів щодо стягнення боргу є відсутність грошових коштів у боржників. Вони, отримавши позики або кредити, використовували їх не за призначенням, в результаті чого виявилися неплатоспроможними. Як результат, стягувачі змушені звертатися в судові та правоохоронні органи з приводу повернення боргу.

З моменту відкриття виконавчого провадження боржник зобов'язаний подати виконавцю впродовж п'яти робочих днів декларацію про доходи. У ній також фіксується перелік майна, яким він володіє боржник спільно з іншими особами, про рахунки у банках чи інших фінансових установах, про майно, що перебуває в заставі (іпотеці) або в інших осіб, чи про кошти та майно, належні йому від інших осіб, за формою, встановленою Міністерством юстиції України [10]. Однак, на практиці при виконанні означеного обов'язку трапляються зловживання з боку боржника. Вони, насамперед, пов'язані з приховування роботодавцями реальних доходів працівників шляхом «чорної бухгалтерії» та виплати боржнику заробітної плати нижче середньогалузевого рівня. Вважаємо, що виконавець у такому випадку повинен інформувати про це податкові органи для вжиття заходів реагування та визначення фактичного доходу боржника.

Інша проблема полягає у передачі боржником права власності на своє майно третім особам, щоб запобігти звернення стягнення на нього. На жаль, діюче законодавство, в тому числі Закон України

«Про виконавче провадження», не містить положень, які б давали стягувачу можливість оскаржувати такі угоди або звертати стягнення на майно, яке було завідомо передано у власність третім особі, щоб уникнути відповідного стягнення. Відтак, вважаємо за доцільне внести відповідні приписи в національне законодавство.

Третя проблема, яка існує на практиці, полягає у існуванні випадків, коли боржник, володіючи правовстановлюючими документами на нерухоме майно, спеціально ухиляється від державної реєстрації права власності, задля уникнення відповідальності щодо виконання рішення суду. Її вирішення не можливе без внесення відповідних змін до чинного законодавства.

Недотримання покладених на боржника обов'язків, зловживанням правами, з метою уникнення стягнення, порушує наступну проблему. Відповідно до Закону України «Про виконавче провадження», у разі невиконання рішення без поважних причин та у відповідний строк боржник несе адміністративну відповідальність у вигляді штрафу. Слід наголосити, що за наявних ознак кримінального правопорушення боржник може нести також і кримінальну відповідальність. Ст. 382 Кримінального Кодексу України від 05.04.2001 р. передбачає, що невиконання судового рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню карається штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років [18]. Аналіз судової практики у відповідних кримінальних провадженнях вказує на необхідність доведення умислу щодо вчинюваних дій або бездіяльності, які були направлені на ухилення чи протидію виконанню судового рішення та, відповідно, законних вимог виконавця.

На сьогоднішній день було суттєво збільшено коло автоматично-виникаючих негативних наслідків, у разі невиконання виконавчого документа для боржників з аліментних зобов'язань. Такі засоби набагато ефективніше стимулюють боржника, навіть за адміністративну відповідальність. До них належать: обмеження пересування в середині країни та виїзду закордон позбавлення окремих прав (права на керування транспортним засобом, права на мисливство та інші). Такі обмеження передбачає стаття 71 Закону України «Про виконавче провадження».

В наукових колах означена проблема набула дискусійності. Одні науковці із застереженням ставляться до обмежень прав, які мають конституційний характер. Так, вітчизняний дослідник М. О. Стефанчук наголошує, що право людини та

громадянина на вибір способу, мети чи напрямку пересування, обрання місця перебування — це спосіб регулювання ступеня свободи людини. [19]. Інші дослідники не вбачають в таких обмеженнях порушень основного закону держави. Зокрема, Л. С. Малирчук стверджує, що тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України — це юридична санкція, яка вживається у разі умисного ухилення боржника від виконання покладених на нього виконавчим документом зобов'язань у першу чергу для того, щоб збільшити вірогідність відновлення порушеного права чи захисту охоронюваного законом інтересу стягувача [3].

Разом з тим, досвід іноземних країн, європейська практика демонструють факти застосування аналогічних положень законодавства. Обмеження у праві виїзду за межі України, які застосовуються до боржника, на нашу думку, можуть приводити до позитивного вирішення проблеми — погашення боргу. Природно, що особа, яка працює за межами України, або часто перетинає державний кордон, буде намагатися якомога швидше погасити боргові зобов'язання, щоб уникнути небажаних обмежень. Застосовуючи відповідні заходи, важливим є дотримання основоположних засад виконавчого процесу, серед яких принципи співмірності та доцільності. Останній відіграє також важливу роль, адже якщо боржник жодного разу не був закордоном, то навряд чи є сенс витрачати час, щоб у судовому порядку заборонити йому виїжджати за межі країни. Застосування інших видів обмежень до боржника під час виконання провадження також має спиратися на наведені принципи.

Таким чином, у виконавчому провадженні боржник має законодавчо зафіксований комплекс прав. Однак сучасна юридична практика вказує на недостатність нормативного забезпечення юридичних гарантій їх захисту. Дисбаланс вбачається у порушеннях засад виконавчого провадження, а саме недотримання принципів верховенства права, співмірності, рівності. Він проявляється у неможливості боржником оскаржувати рішення, дії або бездіяльність державного виконавця у адміністративному порядку, відсутності механізму захисту та відновлення права боржника у разі зловживання, неправомірних дій з боку державного чи приватного виконавця. Такі факти порушують фундаментальні

основи природно-правової концепції будови вітчизняного законодавства зокрема та демократичного розвитку правової держави загалом.

При цьому ми не відкидаємо факти і можливості зловживання боржником своїм правовим статусом з метою ухилення від виконання рішення. Дуже показовими можемо вважати справи, коли боржник передчасно ініціює процедуру банкрутства підприємства, швидко перереєструє або відчужує своє майно на родичів або третіх осіб, ухиляється від державної реєстрації майна, офіційно не працює, отримуваний заробіток плати «в конверті». У таких випадках бачимо пряме порушення боржником свого основного обов'язку — виконання вимог, зазначених у виконавчому документі. При цьому констатуємо, що механізм юридичного реагування на такі факти не передбачений законодавством, а навпаки, у нормативному полі нині міститься безліч можливостей для умисного невиконання рішення суду чи рішень інших органів. У таких випадках фактичне виконання рішення суду найчастіше залежить від того, чи були здійсненні заходи забезпечення позову на досудовому етапі або під час судового розгляду справи та чи співмірно вони були застосовані. У іншому випадку дієвим залишається лише застосування різних видів обмежень до боржника під час виконання провадження.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз законодавчо закріпленого комплексу прав та обов'язків боржника у виконавчому процесі, судової практики свідчить про необхідність внесення ряду змін, які б ґрунтувалися на основоположних принципах виконавчого провадження (верховенства права, співмірності заходів примусового виконання рішень та обсягу вимог за рішенням, задля забезпечення матеріальних та процесуальних прав як боржника так і стягувача, рівності сторін виконавчого процесу, особистого волевиявлення). У розвиток останнього пропонується посилити нормативне забезпечення інституту мирової угоди у виконавчому провадженні шляхом доповнення Закону України «Про виконавче провадження» нормами щодо порядку та процедури її укладення. Переконані, наведені зміни усіляко сприятимуть підвищенню рівня розвитку України як правової держави загалом та створять сприятливі умови для погашення зобов'язання боржником зокрема.

Література

1. Фурса С. Я. Виконавче провадження в Україні: навчальний посібник / С. Я. Фурса, С. В. Щербак. К.: Атіка, 2002. 480 с.
2. Фурса І. Є. Виконавче провадження як елемент правової системи України // Збірник наукових статей Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика. Київ 2019. С. 204.
3. Малярчук Л. С. Тимчасове обмеження боржника у праві виїзду за межі України: плюси та мінуси нової процедури / Л. С. Малярчук // Цивілістична процесуальна думка. 2016. № 5. С. 35–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2016_5_8
4. Щербак С. В. Процесуальні гарантії прав боржника у виконавчому провадженні / С. В. Щербак // Правовий вісник Української академії банківської справи. 2011. № 1. С. 35–38.
5. Вінциславська М. В. Проблемні питання розшуку боржника, його майна та дитини у виконавчому процесі / М. В. Вінциславська // Перша міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми теорії і практики нотаріального, цивільного, виконавчого процесів: їх співвідношення і взаємодія», (м. Київ, 21–22 лют. 2013 р.) / за заг. ред. д. ю. н., проф. С. Я. Фурси. К., 2013. С. 332–334.
6. Шевчук К. П. Сторони виконавчого процесу / К. П. Шевчук // Цивілістична процесуальна думка. 2017. № 1. С. 74–77.
7. Авторгов А., Волков А. Без волі стягувача виконувати не можна зводити: ще раз про зведене виконавче провадження. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytcs/180956_bezvol-styaguvacha-vikonuvati-ne-mozhna-zvoditi-shche-raz-pro-zvedenevikonavche-provadhennya.
8. Спасибо-Фатеева І. В., Печений О. П. Актуальні питання виконавчого провадження: Практичний посібник. Київ, 2009. 80 с.
9. Кучер Т. М. Доведення прав сторін у виконавчому процесі / Т. М. Кучер // Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. 2013. № 5. Т. 1. С. 93–95.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
11. Додаток до Закону України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
12. Рішення Києво-Святошинського районного суду міста Києва від 10.05.2019 р. у справі № 369/10434/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82263337>
13. Рекомендація N Rec (2003) 17 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про примусове виконання» від 09.09.2003.
14. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
15. Гетьманцев О. В. Мiroва угода у процесі виконання судових рішень у цивільних справах // Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика (IV Міжнародна науково-практична конференція, 6 грудня 2019 року, м. Київ). Збірник наукових статей / За заг. ред. д. ю. н., проф. Фурси С. Я. К.: Видавець Позднішев, 2019. С. 120–122.
16. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Коментар до ст. 175 ЦПК «Мiroва Згода». Цивільний процесуальний кодекс. науково-практичний коментар. Київ: Видавець Фурса С. Я.: КНТ, 2010.
17. Бичкова С. С. Мiroва угода в процесі виконання рішення суду у цивільній справі // Актуальні проблеми виконавчого процесу України: теорія і практика (IV Міжнародна науково-практична конференція, 6 грудня 2019 року, м. Київ). Збірник наукових статей / За заг. ред. д. ю. н., проф. Фурси С. Я. К.: Видавець Позднішев, 2019. С. 113–114.
18. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
19. Стефанчук М. О. Питання адаптації законодавства України щодо права фізичної особи на свободу пересування до стандартів Європейського Союзу. URL: http://lsej.org.ua/4_2017/13.pdf

References

1. Fursa S. Ya. Executive proceedings in Ukraine: textbook / S. Ya. Fursa, SV Shcherbak. K.: Atika, 2002. 480 c.
2. Fursa I. E. Executive proceedings as an element of the legal system of Ukraine // Collection of scientific articles Actual problems of the executive process of Ukraine: theory and practice. Kyiv 2019. P. 204.
3. Malyarchuk L. S. Temporary restriction of the debtor in the right to leave Ukraine: pros and cons of the new procedure / L. S. Malyarchuk // Civilistic procedural thought. 2016. № 5. PP. 35–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2016_5_8

4. Shcherbak S. V. Procedural guarantees of the debtor's rights in enforcement proceedings / S. V. Shcherbak // Legal Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking. 2011. № 1. PP. 35–38.
5. Vintsislavska M. V. Problematic issues of search for the debtor, his property and the child in the enforcement process / M. V. Vintsislavska // First International Scientific Conference «Actual problems of theory and practice of notarial, civil, enforcement proceedings: their relationship and interaction», (Kyiv, February 21–22, 2013) / for the general ed. Ph.D., prof. S. J. Fursey. K., 2013. PP. 332–334.
6. Shevchuk K. P. Parties to the executive process / K. P. Shevchuk // Civil procedural thought. 2017. № 1. PP. 74–77.
7. Autorgov A., Volkov A. Without the will of the claimant to perform can not be reduced: once again on the consolidated enforcement proceedings. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitics/180956_bezvol-styaguvacha-vikonuvati-ne-mozhna-zvoditi-shche-raz-pro-zvedevikonavche-provadzheniya.
8. Spasibo-Fateeva I. V., Pecheny O. P. Current issues of enforcement proceedings: A practical guide. Kyiv, 2009. 80 p.
9. Kucher T. M. Proof of the rights of the parties in the executive process / T. M. Kucher // Scientific Bulletin of Kherson State University. 2013. № 5. T. 1. PP. 93–95.
10. On Enforcement Proceedings: Law of Ukraine of June 2, 2016 № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
11. Annex to the Law of Ukraine «On Enforcement Proceedings» of June 2, 2016 № 1404-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
12. Decision of the Kyiv-Sviatoshynskyi District Court of the City of Kyiv of May 10, 2019 in the case № 369/10434/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82263337>
13. Recommendation N Rec (2003) 17 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states «On enforcement» of 09.09.2003.
14. On bodies and persons who carry out enforcement of court decisions and decisions of other bodies: Law of Ukraine of 02.06.2016 № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
15. Hetmantsev O. V. Amicable settlement in the process of execution of court decisions in civil cases // Actual problems of the executive process of Ukraine: theory and practice (IV International scientific-practical conference, December 6, 2019, Kyiv). Collection of scientific articles / For general. ed. Ph.D., prof. Fursey S. Ya. K.: Publisher Pozdnyshch, 2019. PP. 120–122.
16. Fursa S. Y., Fursa E. I. Commentary to Art. 175 GIC «World 3 years». Civil Procedure Code. scientific and practical commentary. Kyiv: Publisher Fursa S. Ya. : KNT, 2010.
17. Bichkova S. S. Settlement agreement in the process of execution of a court decision in a civil case // Actual problems of the executive process of Ukraine: theory and practice (IV International scientific-practical conference, December 6, 2019, Kyiv). Collection of scientific articles / For general. ed. Ph.D., prof. Fursey S. Ya. K. : Publisher Pozdnyshch, 2019. PP. 113–114.
18. Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
19. Stefanchuk M. O. Issues of adaptation of the legislation of Ukraine on the right of an individual to freedom of movement to the standards of the European Union. URL: http://lsej.org.ua/4_2017/13.pdf